

Szakmódszertan a javából: Indexical meanings of [s+] among Copenhagen youth: Social perception of a phonetic variant in different linguistic contexts

a kutatás által vizsgált problémák

- ▶ milyen indexei vannak az előrébb képzett [s] hangnak a dánban?

a kutatás által vizsgált problémák

- ▶ milyen indexei vannak az előrébb képzett [s] hangnak a dánban?
- ▶ függenek-e ezek az indexek a beszélő által használt többi változótól, és ha igen, miként?

a kutatás által vizsgált problémák

- ▶ milyen indexei vannak az előrébb képzett [s] hangnak a dánban?
- ▶ függenek-e ezek az indexek a beszélő által használt többi változótól, és ha igen, miként?
- ▶ függenek-e ezek az indexek a hallgatótól, és ha igen, miként?

miért szép ez a kutatás

- ▶ jól van beágyazva a dán és a nemzetközi szakirodalomba

miért szép ez a kutatás

- ▶ jól van beágyazva a dán és a nemzetközi szakirodalomba
- ▶ elegánsan kombinálja a nyitott és zárt kérdőíveket az attitűdtesztekben, amiket használ: a rendelkezésre álló adatok alapján folyamatosan finomítja a hipotézist

miért szép ez a kutatás

- ▶ jól van beágyazva a dán és a nemzetközi szakirodalomba
- ▶ elegánsan kombinálja a nyitott és zárt kérdőíveket az attitűdtesztekben, amiket használ: a rendelkezésre álló adatok alapján folyamatosan finomítja a hipotézist
- ▶ állít valamit a dánról, a városi nyelvhasználatról, és az indexikalitásról is egyszerre

kiinduló kérdések

- ▶ indexikalitás: egy nyelvi változó/jegy/akármi különböző formáiban különböző ideológiai sémákhoz van kötve

kiinduló kérdések

- ▶ indexikalitás: egy nyelvi változó/jegy/akármi különböző formáiban különböző ideológiai sémákhoz van kötve
- ▶ az adott jegyet/variánst használó beszélőt (vagy a beszélő nyelvhasználatát) a hallgató a releváns sémák alapján fogja megítélni

kiinduló kérdések

- ▶ indexikalitás: egy nyelvi változó/jegy/akármi különböző formáiban különböző ideológiai sémákhoz van kötve
- ▶ az adott jegyet/variánst használó beszélőt (vagy a beszélő nyelvhasználatát) a hallgató a releváns sémák alapján fogja megítélni
- ▶ az ideológiai séma két dologtól függ: a hallgató személyétől (mindenki kicsit más sémákkal/asszociációkkal dolgozik) és azoknak a variánsoknak a halmazától, amelyben a szóban forgó variáns megjelenik

kiinduló kérdések

- ▶ példa: Campbell-Kibler (2010) megmutatja, hogy "ugyanaz" a változó, az amerikai angol (ing) más konnotációkat hív elő különböző hallgatókból, ráadásul a két variáns sem működik szimmetrikusan (az [ɪn] és az [ɪŋ])

kiinduló kérdések

- ▶ példa: Campbell-Kibler (2010) megmutatja, hogy "ugyanaz" a változó, az amerikai angol (ing) más konnotációkat hív elő különböző hallgatókból, ráadásul a két variáns sem működik szimmetrikusan (az [ɪn] és az [ɪŋ])
- ▶ másik példa: Cambell-Kibler (2011) megnézi az elől- vs. hátulképzett (s)-t az amerikai angolban, az előlképzett variáns jellemzően egy művelt, intelligens meleg férfi képét hívja elő, de a hátulképzett variáns kiértékelése jóval homályosabb

kiinduló kérdések

- ▶ példa: Campbell-Kibler (2010) megmutatja, hogy "ugyanaz" a változó, az amerikai angol (ing) más konnotációkat hív elő különböző hallgatókból, ráadásul a két variáns sem működik szimmetrikusan (az [ɪn] és az [ɪŋ])
- ▶ másik példa: Cambell-Kibler (2011) megnézi az elől- vs. hátulképzett (s)-t az amerikai angolban, az előlképzett variáns jellemzően egy művelt, intelligens meleg férfi képét hívja elő, de a hátulképzett variáns kiértékelése jóval homályosabb
- ▶ (értsd: biztosan nem egy műveletlen, bunkó heteroszexuális nő alakjához kötik a hallgatók)

kiinduló kérdések: jó, de mi van a dánnal

- ▶ a dánban is van előképzett (s) variáns, hívjuk [s+]-nak

kiinduló kérdések: jó, de mi van a dánnal

- ▶ a dánban is van előképzett (s) variáns, hívjuk [s+]-nak
- ▶ korai nyelvészeti leírások beszédhibaként tartják számon, de azért tudni lehet, hogy van legalább három sztereotipikus indexe

kiinduló kérdések: jó, de mi van a dánnal

- ▶ a dánban is van előlképzett (s) variáns, hívjuk [s+]-nak
- ▶ korai nyelvészeti leírások beszédhibaként tartják számon, de azért tudni lehet, hogy van legalább három sztereotipikus indexe
 - ▶ kedves kislány/meleg férfi

kiinduló kérdések: jó, de mi van a dánnal

- ▶ a dánban is van előképzett (s) variáns, hívjuk [s+]-nak
- ▶ korai nyelvészeti leírások beszédhibaként tartják számon, de azért tudni lehet, hogy van legalább három sztereotipikus indexe
 - ▶ kedves kislány/meleg férfi
 - ▶ bevándorló

kiinduló kérdések: jó, de mi van a dánnal

- ▶ a dánban is van előlképzett (s) variáns, hívjuk [s+]-nak
- ▶ korai nyelvészeti leírások beszédhibaként tartják számon, de azért tudni lehet, hogy van legalább három sztereotipikus indexe
 - ▶ kedves kislány/meleg férfi
 - ▶ bevándorló
 - ▶ gazdag, "patrícus"

kiinduló kérdések: jó, de mi van a dánnal

- ▶ nyilvánvaló, hogy az [s+] nem egyszerre indexeli mind a hármat

kiinduló kérdések: jó, de mi van a dánnal

- ▶ nyilvánvaló, hogy az [s+] nem egyszerre indexeli mind a hármat
- ▶ a szerzők azt próbálják szétfésülni, mikor melyik index kapcsol be

kutatásmódszertan

1. **előkészítés:** korábbi adatokból képet alkotnak arról, milyen ideológiai sémák/sztereotip személyiségtípusok indexeként működhet a [s+] a dánban

kutatásmódszertan

1. **előkészítés:** korábbi adatokból képet alkotnak arról, milyen ideológiai sémák/sztereotip személyiségtípusok indexeként működhet a [s+] a dánban
2. **kísérleti dizájn:** ezt a képet operacionalizálják úgy, hogy lehessen rá percepciós kísérletet alapozni

kutatásmódszertan

1. **előkészítés:** korábbi adatokból képet alkotnak arról, milyen ideológiai sémák/sztereotip személyiségtípusok indexeként működhet a [s+] a dánban
2. **kísérleti dizájn:** ezt a képet operacionalizálják úgy, hogy lehessen rá percepciós kísérletet alapozni
3. **első kísérlet:** az első percepciós kísérlet nyitott kérdésekkel dolgozik

kutatásmódszertan

1. **előkészítés:** korábbi adatokból képet alkotnak arról, milyen ideológiai sémák/sztereotip személyiségtípusok indexeként működhet a [s+] a dánban
2. **kísérleti dizájn:** ezt a képet operacionalizálják úgy, hogy lehessen rá percepciós kísérletet alapozni
3. **első kísérlet:** az első percepciós kísérlet nyitott kérdésekkel dolgozik
4. **kísérleti dizájn:** az ezekre adott válaszok alapján találják ki a zárt kérdéseket a második kísérlethez

kutatásmódszertan

1. **előkészítés:** korábbi adatokból képet alkotnak arról, milyen ideológiai sémák/sztereotip személyiségtípusok indexeként működhet a [s+] a dánban
2. **kísérleti dizájn:** ezt a képet operacionalizálják úgy, hogy lehessen rá percepciós kísérletet alapozni
3. **első kísérlet:** az első percepciós kísérlet nyitott kérdésekkel dolgozik
4. **kísérleti dizájn:** az ezekre adott válaszok alapján találják ki a zárt kérdéseket a második kísérlethez
5. **második kísérlet:** a második kísérlet jobban kontrollálja a válaszlehetőségeket, de mivel ezeket ők kísérletezték ki, ezért egyrészt nagyon beletalál a jelenségbe, másrészt könnyen kiértékelhető

kutatásmódszertan

1. **előkészítés:** korábbi adatokból képet alkotnak arról, milyen ideológiai sémák/sztereotip személyiségtípusok indexeként működhet a [s+] a dánban
2. **kísérleti dizájn:** ezt a képet operacionalizálják úgy, hogy lehessen rá percepciós kísérletet alapozni
3. **első kísérlet:** az első percepciós kísérlet nyitott kérdésekkel dolgozik
4. **kísérleti dizájn:** az ezekre adott válaszok alapján találják ki a zárt kérdéseket a második kísérlethez
5. **második kísérlet:** a második kísérlet jobban kontrollálja a válaszlehetőségeket, de mivel ezeket ők kísérletezték ki, ezért egyrészt nagyon beletalál a jelenségbe, másrészt könnyen kiértékelhető
6. **kiértékelés:** örülnek a sok adatnak

előkészítés/kísérleti dizájn

- ▶ megnéznék korábbi produkciós tesztek, amelyekben koppenhágai tinédzsereket beszéltek

előkészítés/kísérleti dizájn

- ▶ megnéznék korábbi produkciós teszteket, amelyekben koppenhágai tinédzsereket beszéltek
- ▶ két jól megfogható sztereotípiát rajzolódik ki (ill. ezekkel tűnik az [s+] összefüggeni)

előkészítés/kísérleti dizájn

- ▶ megnéznék korábbi produkciós tesztek, amelyekben koppenhágai tinédzsereket beszéltek
- ▶ két jól megfogható sztereotípiát rajzolódik ki (ill. ezekkel tűnik az [s+] összefüggeni)
 - ▶ **modern**: innovatív, menő, városi köznyelv, amelyet a hallgatók mind a lokális dialektusoknál, mind a dán irodalmi nyelvnél jobban kedvelnek

előkészítés/kísérleti dizájn

- ▶ megnéznék korábbi produkciós tesztek, amelyekben koppenhágai tinédzsereket beszéltek
- ▶ két jól megfogható sztereotípiát rajzolódik ki (ill. ezekkel tűnik az [s+] összefüggeni)
 - ▶ **modern**: innovatív, menő, városi köznyelv, amelyet a hallgatók mind a lokális dialektusoknál, mind a dán irodalmi nyelvénél jobban kedvelnek
 - ▶ **sztrít**: bevándorló, gengszter, városi nyelvváltozat. leginkább negatív asszociációkkal bír

előkészítés/kísérleti dizájn

- ▶ megnéznék korábbi produkciós tesztek, amelyekben kopenhágai tinédzsereket beszéltek
- ▶ két jól megfogható sztereotípiát rajzolódik ki (ill. ezekkel tűnik az [s+] összefüggeni)
 - ▶ **modern**: innovatív, menő, városi köznyelv, amelyet a hallgatók mind a lokális dialektusoknál, mind a dán irodalmi nyelvénél jobban kedvelnek
 - ▶ **sztrít**: bevándorló, gengszter, városi nyelvváltozat. leginkább negatív asszociációkkal bír
- ▶ a [s+] mint "meleg"/"feminin" sztereotípiát az előbbiben látszik feltűnni, az utóbbiban nincsenek ilyen konnotációi (noha jelen van), de ezt persze meg kéne mérni

első kísérlet

- ▶ egy korábbi produkciós tesztből kiválasztottak két-két **modern** és **sztrít** 16 éves férfibeszélőt (kb 7-10 másodperces hangfelvételeket)

első kísérlet

- ▶ egy korábbi produkciós tesztből kiválasztottak két-két **modern** és **sztrít** 16 éves férfibeszélőt (kb 7-10 másodperces hangfelvételeket)
- ▶ kiszedtek továbbá egy előlképzett és egy normális [s] tokent is

első kísérlet

- ▶ egy korábbi produkciós tesztből kiválasztottak két-két **modern** és **sztrít** 16 éves férfibeszélőt (kb 7-10 másodperces hangfelvételeket)
- ▶ kieszedtek továbbá egy előlképzett és egy normális [s] tokent is
- ▶ az [s+]-eket beszplájszolták a felvételekbe, így lett 2x2x2 felvételük

első kísérlet

- ▶ egy korábbi produkciós tesztből kiválasztottak két-két **modern** és **sztrít** 16 éves férfibeszélőt (kb 7-10 másodperces hangfelvételeket)
- ▶ kiszedtek továbbá egy előlképzett és egy normális [s] tokent is
- ▶ az [s+]-eket beszplájszolták a felvételekbe, így lett 2x2x2 felvételük
- ▶ ezeket meghallgattatták 116 16-18 évessel (54: belvárosi középiskola, 62: külvárosi középiskola)

első kísérlet

- ▶ két feladat

első kísérlet

- ▶ két feladat
- ▶ meghallgatják, mindegyik klipp után le kell írniuk, mi az első, közvetlen benyomásuk a beszélőkről (a kísérletvezetők erősen implicálják, hogy 8 különböző beszélő van. filler nincs.)

első kísérlet

- ▶ két feladat
- ▶ meghallgatják, mindegyik klipp után le kell írniuk, mi az első, közvetlen benyomásuk a beszélőkről (a kísérletvezetők erősen implikálják, hogy 8 különböző beszélő van. filler nincs.)
- ▶ megint meghallgatják, ki kell tölteniük egy nyitott kérdésekből álló kérdőívet, amelyen többek között a "Mit vettél észre azon, ahogyan beszél" is szerepel

első kísérlet

néhány válasz

'He seems to be a troublemaker. Probably seldom goes to school.
Doesn't care about school. Bad childhood'.
(response to STREET1 [s+])

első kísérlet

néhány válasz

'Homosexual, slick, blonde, crossed-legged, fashion'
(response to MODERN2 [s+])

első kísérlet

néhány válasz

'Really, really LOVELY type! A bit feminine. SWEET [followed by a drawing of a heart]'

(response to MODERN1 [s+])

Table 3 - Examples of coding of free characterizations of stimulus voices

Response	Coded response
Example 4	
<i>He seems to be a troublemaker</i>	troublemaker
<i>Probably seldom goes to school</i>	
<i>Doesn't care about school</i>	doesn't care about school
<i>Bad childhood</i>	bad childhood
Example 5	
<i>homosexual</i>	homosexual
<i>slick</i>	slick
<i>blonde</i>	blonde
<i>crossed-legged</i>	crossed-legged
<i>fashion</i>	fashion

Table 4 - Percentage of informants who categorized the guises in terms of 'foreignness' and 'homosexuality' (n = 116)

Guise	% 'foreign'/'immigrant'	% 'gay'/'feminine'
MODERN1 [s]	6.0	5.2
MODERN1 [s+]	1.7	59.5
MODERN2 [s]	1.7	7.8
MODERN2 [s+]	4.3	65.5
STREET1 [s]	86.2	0
STREET1 [s+]	90.5	0
STREET2 [s]	75.9	0.9
STREET2 [s+]	71.6	0.9

második kísérlet

- ▶ Likert skálás kérdőívek, a skálákat az előző kísérlet alapján eszelték ki

második kísérlet

- ▶ Likert skálás kérdőívek, a skálákat az előző kísérlet alapján eszelték ki
- ▶ 234 résztvevő (97 belváros, 117 külváros, ugyanaz az iskola, de 18 hónappal később. új résztvevők. asszem.)

második kísérlet

- ▶ Likert skálás kérdőívek, a skálákat az előző kísérlet alapján eszelték ki
- ▶ 234 résztvevő (97 belváros, 117 külváros, ugyanaz az iskola, de 18 hónappal később. új résztvevők. asszem.)
- ▶ kiértékelés mit logisztikus regresszió: mitől függenek az emberek válasza?

Table 5 - The eight evaluative items used in the experiment

Forvirret (‘Confused’)

Indvandrerbaggrund (‘Immigrant background’)

Feminin (‘Feminine’)

Fra Vestegnen (‘From Vestegnen’ⁱⁱⁱ)

Homoseksuel (‘Homosexual’)

Intelligent (‘Intelligent’)

Fra Nordsjælland (‘From Nordsjælland’^{iv})

Gangstertype (‘Gangster-like’)

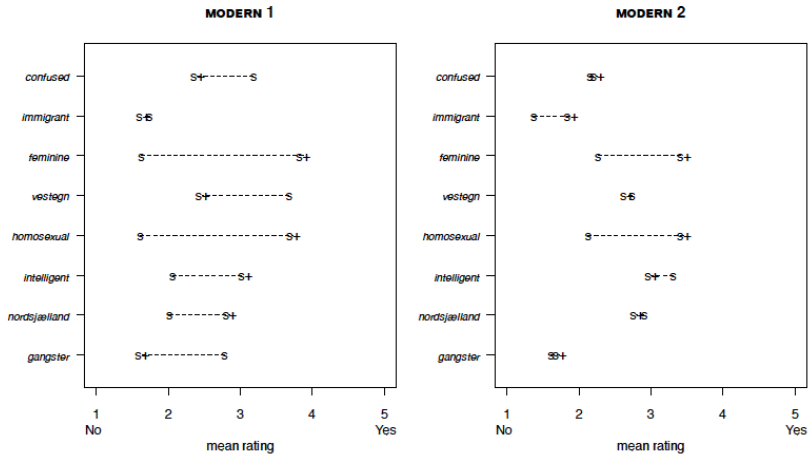

Figure 1- Average ratings of the MODERN-guises

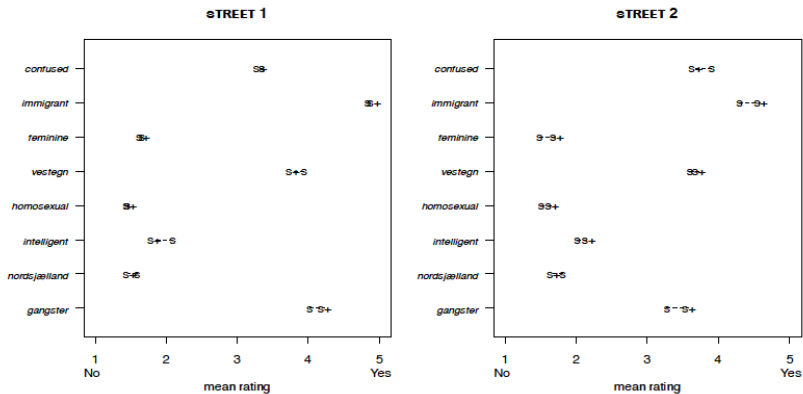

Figure 2 - Average ratings of the STREET-guises

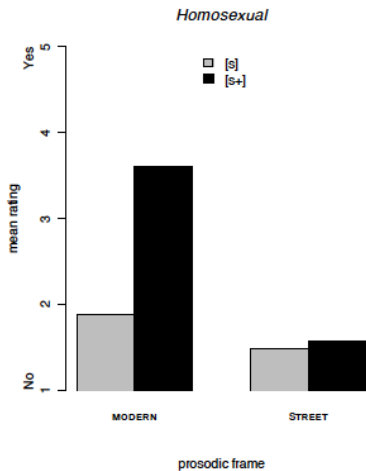

Figure 3 – Average ratings on the scale *homosexual*

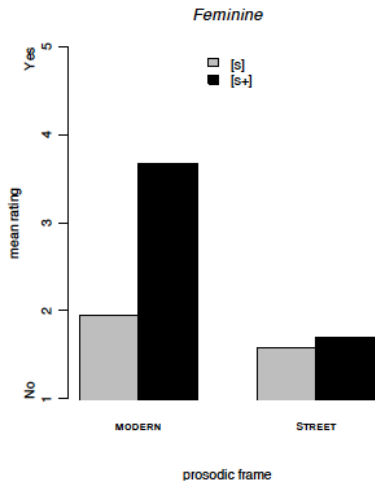

Figure 4 - Average ratings on the scale *feminine*

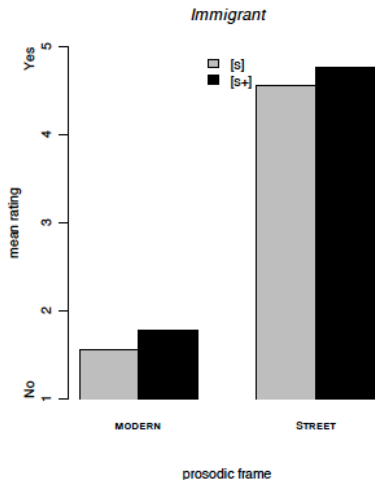

Figure 5 - Average ratings on the scale *immigrant*

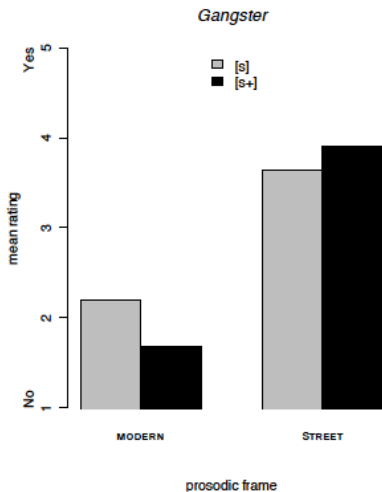

Figure 6 - Average ratings on the scale *gangster*

összefoglalás

- ▶ az $[s+]$ viselkedése attól függ, milyen más változókkal áll együtt

összefoglalás

- ▶ az [s+] viselkedése attól függ, milyen más változókkal áll együtt
- ▶ a hagyományos variációs szocionyelvészetben két változót kéne rá megállapítani

összefoglalás

- ▶ az [s+] viselkedése attól függ, milyen más változókkal áll együtt
- ▶ a hagyományos variációs szocionyelvészetben két változót kéne rá megállapítani
- ▶ az, hogy ez pontosan hogyan működik, úgy derült ki, hogy kvalitatív(abb) módszerekkel ráfókuszáltak egy területre, és utána ott operacionalizálták a viszonyokat